

บันทึก

เรื่อง ศึกษาธิการเขตซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำเขต
จะเป็นผู้บังคับบัญชาของศึกษานิเทศก์เขต หรือไม่

กระทรวงศึกษาธิการได้มีหนังสือ ที่ ศธ.๐๒๐๔/๔๖๐๑ ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๒๐ ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยมีข้อเท็จจริงว่า กระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งท้องที่ออกเป็นเขตตามความในข้อ ๓๔ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ โดยกระทำในรูปพระราชกฤษฎีกาแบ่งท้องที่ของกระทรวงศึกษาธิการออกเป็นเขต พ.ศ. ๒๕๒๐ ซึ่งความในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวบัญญัติว่า “มาตรา ๔ ให้แบ่งท้องที่ของกระทรวงศึกษาธิการออกเป็นเขตดังนี้

(๑) เขตการศึกษากรุงเทพมหานคร มีสำนักงานศึกษาธิการเขตตั้งอยู่ ณ กรุงเทพมหานคร และมีเขตภายในท้องที่กรุงเทพมหานคร

(๒) เขตการศึกษา ๑ มีสำนักงานศึกษาธิการเขตตั้งอยู่ ณ จังหวัดนครปฐม และมีเขตภายในท้องที่ ๕ จังหวัด คือ จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ และจังหวัดสมุทรสาคร

(๓) ฯลฯ ฯลฯ”

เขตการศึกษาต่าง ๆ มีศึกษาธิการเขตเป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำเขต ศึกษาธิการเขต เป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวง และกระทรวงศึกษาธิการได้วางระเบียบว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของศึกษาธิการเขตไว้ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยอำนาจหน้าที่และแนวปฏิบัติราชการของศึกษาธิการเขต พ.ศ. ๒๕๑๗ กำหนดว่า “ข้อ ๓ ศึกษาธิการเขตเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างที่สังกัดสำนักงานศึกษาธิการเขตและที่กระทรวงศึกษาธิการ หรือกรม หรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมส่งไปประจำปฏิบัติในสำนักงานศึกษาธิการเขต” ในขณะเดียวกันกรมสามัญศึกษาซึ่งแบ่งส่วนราชการตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๗๑ ออกเป็นกองต่าง ๆ และหน่วยศึกษานิเทศก์ ซึ่งมีฐานะเทียบเท่ากองได้ส่งศึกษานิเทศก์ไปประจำปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการเขตต่าง ๆ ในตำแหน่งศึกษานิเทศก์เขต เมื่อความในข้อ ๓๔ วรรคสอง แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ บัญญัติว่า “หัวหน้าส่วนราชการประจำเขตมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจากกระทรวง ทบวง กรม มาปฏิบัติงานทางวิชาการ และเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาข้าราชการประจำสำนักงานเขต ซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรม นั้น” ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงขอหารือว่า ศึกษาธิการเขตซึ่งเป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำเขตจะเป็นผู้บังคับบัญชาของศึกษานิเทศก์เขต หรือไม่

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวประกอบกับคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการแล้ว มีความเห็นว่า ข้อ ๓๔^๑ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้ให้อำนาจกระทรวง ทบวง หรือกรม ที่มีเหตุพิเศษแบ่งท้องที่ออกเป็นเขตเพื่อปฏิบัติงานทางวิชาการได้ โดยให้มีหัวหน้าส่วนราชการประจำเขต เป็นหัวหน้าบังคับบัญชาข้าราชการประจำสำนักงานเขต ซึ่งสังกัด กระทรวง ทบวง กรม ดังนั้น เมื่อกระทรวงศึกษาธิการได้แบ่งท้องที่ของกระทรวงศึกษาธิการออกเป็นเขตโดยแต่ละเขตมีศึกษาธิการเขตซึ่งเป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงเป็นหัวหน้าส่วนราชการประจำสำนักงานเขตแล้ว ศึกษาธิการเขตจึงย่อมเป็นเพียงหัวหน้าบังคับบัญชาเฉพาะข้าราชการประจำสำนักงานเขตที่สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงซึ่งมีฐานะเป็นกรมตามข้อ ๑๙^๒ แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕ เท่านั้น แต่ไม่มีฐานะเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาศึกษานิเทศก์เขตซึ่งเป็นข้าราชการสังกัดกรมสามัญศึกษาด้วย เพราะศึกษาธิการเขตและศึกษานิเทศก์เขตเป็นข้าราชการที่สังกัดต่างกรมกัน ส่วนการที่กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยอำนาจหน้าที่และแนวปฏิบัติราชการของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๑๗ กำหนดให้ศึกษาธิการเขตเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้างที่สังกัดสำนักงานศึกษาธิการเขตและที่กระทรวงศึกษาธิการหรือกรมหรือส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมส่งไปประจำปฏิบัติงานในสำนักงานศึกษาธิการเขต นั้น ระเบียบดังกล่าวย่อมไม่มีผลบังคับ เพราะเป็นการขัดต่อข้อ ๓๔ วรรคสอง แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๒๑๘ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๕

(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์

(นายสมภพ โหตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๑ ข้อ ๓๔ กระทรวง ทบวง กรมใดมีเหตุพิเศษจะตราพระราชกฤษฎีกาแบ่งท้องที่ออกเป็นเขตเพื่อให้มีหัวหน้าส่วนราชการประจำเขตแล้วแต่จะเรียกชื่อเพื่อปฏิบัติงานทางวิชาการก็ได้

หัวหน้าส่วนราชการประจำเขตมีอำนาจหน้าที่เป็นผู้รับนโยบายและคำสั่งจากกระทรวง ทบวง กรมมาปฏิบัติงานทางวิชาการ และเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาข้าราชการประจำสำนักงานเขต ซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมนั้น

ความในข้อนี้ไม่กระทบกระเทือนการแบ่งเขตและการปกครองบังคับบัญชาของตำรวจซึ่งให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

^๒ ข้อ ๑๙ ให้จัดระเบียบราชการของกระทรวง ดังนี้

(๑) สำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี

(๒) สำนักงานปลัดกระทรวง

(๓) กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น เว้นแต่บางกระทรวงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นจะไม่แยกส่วนราชการตั้งขึ้นเป็นกรมก็ได้

ให้ส่วนราชการตาม (๒) และส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นตาม (๓) มีฐานะเป็นกรม

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
พฤษภาคม ๒๕๒๐